

Desembre del 2012

SUMARI

Presentació

Notícies breus

On és?

Novetats bibliogràfiques

Què estem preparant

A destacar

Col·laboracions

BUTLLETÍ DE L'ARXIU NACIONAL D'ANDORRA

Presentació

DIPLOMATARI DE LA VALL D'ANDORRA SEGLE XVIII

Es presenta a l'Arxiv@nd la publicació del **Diplomatari de la Vall d'Andorra segle XVIII** que ha fet Jordi Buyreu Juan i que, des de 1994, edita l'Arxiu Nacional d'Andorra continuant el treball de l'Institut d'Estudis Andorrans.

Jordi Buyreu Juan, professor de la Universitat de Barcelona, a partir d'una recerca del segle XVI enllaça amb el seu estudi qüestions com el comerç i la frontera amb Andorra aspecte que el portarà a ampliar l'estudi polític d'Andorra a tota l'època moderna i que ara ha enllaçat amb el diplomatarí del segle XVIII.

L'edició d'aquest treball respon a la política planificada d'inventari, descripció, preservació i difusió de les fonts documentals fonamentals per a la nostra història que porta a terme l'Arxiu Nacional d'Andorra. Es tracta de continuar posant en valor la riquesa documental del nostre país amb un objectiu doble: contribuir a la seva divulgació i, a la vegada, a la sensibilització per a la preservació del patrimoni documental. Una finalitat que neix del convenciment que l'organització i la conservació dels arxius té una dimensió ciutadana que es palesa en la col·laboració directa que representa l'assumpció dels valors del patrimoni públic: memòria, identitat i coneixement.

Quan al contingut del Diplomatari, l'autor ha recollit documents que expliquen

el devenir de la història andorrana del segle XVIII de forma coherent entre els fets històrics més importants i la pròpia selecció de documents. Per fer-ho, reuneix un centenar de documents que responen a qüestions polítiques i que documenten la formació i defensa d'Andorra com un estat independent, i per altra la diversa i rica tipologia documental que podem trobar en els diferents fons que conformen l'Arxiu Nacional d'Andorra.

En llegir el Diplomatari observareu que l'eix vertebrador de la recerca i de la posterior selecció ha estat l'afirmació de la Vall d'Andorra com una realitat política, social i cultural diferent dels regnes de França i d'Espanya. En un segon pla, amb un pes específic menor però no menys important, trobareu documents que presenten diversos aspectes de la vida social i econòmica dels habitants d'Andorra.

El segle XVIII, època d'afirmació, és el segle del Manual Digest d'Antoni Fiter i Rossell, una obra que esdevindria la referència obligada per la vida política i jurídica d'Andorra. Aquest treball, a banda de recollir un seguit de documents essencials per Andorra, reivindica l'arxiu i la tasca dels arxivers pel seu paper per a la necessària "conservació i custòdia dels títols, privilegis i papers i demés coses" (Cap. V) definició que avui completariem amb el seu paper de garant de l'accés, del tractament i de la difusió del nostre patrimoni documental. ■

Notícies breus

CELEBRACIÓ DEL DIA MUNDIAL DEL PATRIMONI AUDIOVISUAL

*La memòria del patrimoni audiovisual?
El temps s'acaba*

El Dia mundial del patrimoni audiovisual se celebra, des de l'any 2005, el 27 d'octubre, amb l'objectiu de fomentar la

salvaguarda i la preservació del patrimoni cultural i considerant que una part important d'aquest patrimoni està representat per les imatges en moviment (amb so o sense). La Unesco va declarar aquest dia durant la 33a reunió de la Conferència General, celebrada a París l'any 2005. Andorra ho celebra i ho recorda des de

l'any 2007. Per sisè any consecutiu Andorra s'ha afegit a aquesta celebració, que ha tingut per lema **La memòria del patrimoni audiovisual? El temps s'acaba**.

Aquest any l'Arxiu Nacional, amb el suport de la Unesco, s'ha sumat a aquesta celebració amb la producció i la difusió d'un audiovisual dedicat a l'època de l'esplendor de Ràdio Andorra. Aquest vídeo, titulat **L'època daurada de Ràdio Andorra. Anys 50 i 60**, de 10 minuts de durada, vol fer una pinzellada sobre el moment en què es va construir la ràdio, la tècnica emprada i la potència de l'emissora; recordar a grans trets tècnics, locutors i locutores; també algun dels programes i de la publicitat que van fer que Andorra es conegués i que Ràdio Andorra se sentís per tot Europa...; però sobretot vol deixar sentir la veu de les persones del país que van formar part de la memòria viva.

Aquest audiovisual s'ha fet a partir d'alguns dels documents que l'arxiu d'etnografia ha elaborat durant la recerca i la recuperació de la memòria històrica sobre Ràdio Andorra, imatges del fons fotogràfic, talls de veu del fons sonor i imatges del fons audiovisual dipositats a l'Arxiu Nacional, com també gràcies a la col·laboració de particulars com la família Puiggrós, Lluís Dejuan, Núria Moreno, Miquel Sánchez i la productora La Fuga. En el document se senten testimonis parlant i il·lustrant diversos moments de la ràdio: Josep Mas, Agustí Pifarré, Anna Doladé, Montserrat Rodríguez, Victòria Zorzano, Lidia Merino, Maria Pura Balderrain i Michel Brard, que s'han triat com a testimoni, entre molts d'altres que van passar per les ones radiofòniques.

El document audiovisual no pretén exhaurir una història tan apassionant com complexa. Vol sensibilitzar la ciutadania

sobre el patrimoni cultural i la memòria col·lectiva, així com servir d'estímul per a la realització d'altres iniciatives.

La comunicació audiovisual és un mitjà de transmissió d'informació que integra so, imatge i contingut. Amb el lema **La memòria del patrimoni audiovisual? El temps s'acaba**, aquest any i de manera ineludible es torna a posar sobre la taula el cronòmetre amb el compte enrere en la conservació de la documentació audiovisual, un compte enrere que en els suports audiovisuals comença el mateix dia de la seva creació. Des de l'Arxiu Nacional hem volgut recordar aquest compromís i la responsabilitat compartida que tenim en la conservació i la difusió d'aquest patrimoni.

L'audiovisual és accessible al canal YouTube a través de les webs de l'Arxiu Nacional d'Andorra (www.arxius.ad) i del Ministeri de Cultura (www.cultura.ad).

Per accedir al document:

http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=iwlgghiuX6rM

CELEBRACIÓ DE LA REUNIÓ ANYAL DE L'OBSERVATORI PERMANENT D'ARXIUS I TELEVISIONS LOCALS

Els arxius de les televisions, a debat

El 22 d'octubre es va celebrar a Andorra la 5a reunió de l'Observatori que es va crear l'any 2007, a partir de la signatura d'un conveni de col·laboració entre l'Ajuntament de Girona, la Xarxa Audiovisual Local de la Diputació de Barcelona, l'Associació d'Arxivers de Catalunya i l'Arxiu Nacional d'Andorra, amb l'objectiu de tractar aspectes vinculats amb la conservació i la gestió de la documentació audiovisual produïda o conservada en aquestes institucions.

L'objectiu de l'Observatori és **contribuir a la millora de les pràctiques arxivístiques aplicades a la conservació i a la gestió de la documentació audiovisual procedent de les televisions**, fent atenció a les incidències, les necessitats, ... i posant-ho en comú per, en la mesura que sigui possible,

proposar solucions i prendre decisions per millorar la conservació i la gestió dels arxius de les televisions (tant els que es custodien a les mateixes TV com en arxius públics).

En la reunió del 2012 s'han tractat tres temes amb intensitat:

- Primer, **com plantejar la digitalització dels suports analògics**. Què hem de tenir en compte i quines són les eines bàsiques que necessitem per planificar i iniciar un projecte de digitalització;
- Segon, reflexionar mitjançant una taula rodona, sobre **què està passant amb els arxius de les televisions** que estan en procés de canvi, com podem actuar, qui és qui i qui fa què, quins drets recauen sobre les produccions de televisió...;
- I per finalitzar, la cap del centre de documentació de TVC va **presentar el portal Euscreen** (<http://www.euscreen.eu/>), un projecte d'àmbit europeu que té com a objectiu fomentar i facilitar l'exploració de la història de la televisió a Europa.

Els 22 participants a la reunió provinents d'arxius i televisions de Catalunya i d'Andorra van rebre la benvinguda del ministre de Cultura i, després d'un matí intens de treball, van concloure la jornada amb els compromisos següents de cara al 2013:

- A partir del document *Bases metodològiques* per a la digitalització de documents analògics, presentat en aquesta reunió, es treballarà en l'elaboració d'un manual de bones pràctiques per a la digitalització de documents analògics.
- Reclamar a les administracions corresponents que defineixin una política

clara i concreta per a la gestió i la conservació de documents audiovisuals produïts per les ràdios i les televisions.

- Col·laborar en l'elaboració d'un producte conjunt entre els participants de l'Observatori per celebrar el Dia mundial del patrimoni audiovisual del 2013.
- Continuar organitzant tallers pràctics que serveixin per mostrar, aprendre i compartir coneixement, així com per fer proves pilot de les propostes tècniques i així poder-les avaluar i millorar.
- Animar i activar la utilització del bloc com a eina d'intercanvi d'informació i difusió de continguts.

Més informació:

<http://www.xtvbloccs.cat/observatori/> ■

ORDINO REVIU

Amb el títol d'**Ordino Reviu**, el Comú d'Ordino va voler apropar, a través de la fotografia històrica, els costums, la vida quotidiana i els paisatges oblidats d'Ordino als ciutadans d'Andorra i als turistes que es passejaven aquest passat estiu (juny-setembre) pels carrers del poble.

Des del Comú d'Ordino es va demanar la col·laboració del l'Arxiu Nacional per poder realitzar aquest itinerari fotogràfic històric pels carrers del nucli del poble.

Es varen seleccionar onze imatges fetes entre els anys 1890 i 1945. D'aquestes onze fotografies, deu van ser fetes per autors andorrans i, més concretament, tots fills d'Ordino: Joaquim de Riba Camarlot i Joaquim de Riba Cassany de la casa Rossell, Guillem de Plandolit i Pau Xavier de Plandolit de la casa Areny-Plandolit.

Una sola imatge pertanyia a l'autor francès V. Builles.

Paral·lelament, a la pàgina web d'exposicions de l'ANA (<http://exposicions.arxius.ad>) es van penjar les mateixes imatges que les penjades als carrers d'Ordino.

n és?

Fons: FGP.

Autor: Guillem de Plandolit

El Comú d'Ordino i l'ANA han realitzat, amb aquesta experiència, una excel·lent col·laboració per apropar la fotografia històrica als carrers d'Ordino.

121-FGP

Vista del poble d'Ordino, des del camí de Santa Bàrbara.

Cases d'esquerra a dreta: l'era de Saboyano, cal Casanoves, cal Ventura, l'era de cal Sabater. Al darrere de cal Ventura hi ha cal Lluïset, cal Borgès, l'era de cal Borgès, l'era Pereta (de cal Peret de Pere); al peu de l'església, l'era de Jan (era i cort de casa Guillem), l'era de la casa Blanca, la cort de Joanet, cal Valentí, la cort de Ferino, cal Nicolau, al davant hi ha l'era de Ferino, l'era de Nicolau, l'era de Rossell i al darrera cal Rossell.

El grup de cases del costat de l'església, i d'esquerra a dreta: la Rectoria, la Vicaria, la Casa Comuna, cal Venturetes, cal Pascal, el colomer de cal Plandolit, i a sota l'era de Rabigó. Prats i terres.

A l'esquerra del camí, de baix a dalt, hi ha la Terra de Santa Bàrbara, el prat Rodó i la Ferreria.

A la dreta del camí, i de baix a dalt: el prat de Vilella i el prat Rabigó.

[1907-1920]

Autor: Guillem de Plandolit

Original: placa de vidre seca de gelatina 9x12 cm ■

Novetats bibliogràfiques

BECAT, JOAN

La révolution politique de l'Andorre, 1973-1993

Perpinyà : RECERC (revue électronique de l'Institut catalan de recherche en sciences sociales. Université de Perpignan Via Domitia), 2010. 212 p.

BUYREU JUAN, JORDI

Diplomatari de la Vall d'Andorra : segle XVIII

Andorra : Govern d'Andorra. Ministeri de Cultura, Arxiu Nacional d'Andorra, 2012. 323 p.

BIADIU ESTER, MERCÈ ; CAPARRÓS, JOSEP MARIA

Ramon Biadiu (1906-1984) : cineasta d'avantguarda

Súria : Ajuntament de Súria ; Manresa : Centre d'Estudis del Bages, 2007

POU, VÍCTOR

Andorra, Unió Europea : tercera fase del procés d'acostament del Principat a la Unió Europea : cap a la integració en el mercat interior europeu

Andorra la Vella, Crèdit Andorrà, 2012. 302 p.

SOCIETAT ANDORRANA DE CIÈNCIES

Andorra i els seus ciutadans : 23a Diada andorrana XLII Universitat Catalana d'Estiu 21 d'agost del 2010

Prada de Conflent : Societat Andorrana de Ciències, 2012. 160 p.

SOCIETAT ANDORRANA DE CIÈNCIES

L'aigua i Andorra : 24a Diada andorrana XLIII Universitat Catalana d'Estiu 20 d'agost del 2011

Prada de Conflent : Societat Andorrana de Ciències, 2012. 208 p.

Antonio Padrós [enregistrament de vídeo] : el cinema i els seus marges = El cine y sus márgenes = cinema margins

Barcelona : Filmoteca de Catalunya : Cameo, 2012. 4 videodisc + 1 llibret (48 p.)

COEX: Conservació i Explotació de Carreteres : 50 anys d'història i vivències

Andorra : Govern d'Andorra - COEX, 2012. 67 p.

Comma : International Journal on Archives : Revue Internationale des Archives CITRA 2009- Archival Education and Training : CITRA 2009, Enseignement de l'archivistique et formation des archivistes International Council on Archives (ICA), 2012. 242 p.

Lagopèdes Alpines dans les Pyrénées. combien sont-ils?

[França] : Fédération Départementale des Chasseurs de l'Ariège, Marc Mossoll Torres, Patrimoni Natural (Govern d'Andorra), [2008]. (Enregistrament de vídeo).

Le Grand Tétrás : Réalités de terrain

[França] : Air Images, Fédération Départementale des Chasseurs de l'Ariège : Marc Mossoll Torres : Asociación para la consevacion del urugallo, [2011]. (Enregistrament de vídeo).

L'épopée du talc de Luzenac

Luzenac : Société Talc de Luzenac, 2005. 173 p.

Portella : Andorra, lletres, arts

Andorra : Col·lectiu Portella, 2010-2012 Publicació periòdica semestral.

Principis i requeriments funcionals per a documents en entorns d'oficina digital : Modul 1: Presentació general i declaració de principis

[Girona] : Associació d'Arxivers de Catalunya, 2012. 46 p. Textos 08

Principis i requeriments funcionals per a documents en entorns d'oficina digital : Modul 2: Directrius i requeriments funcionals per a sistemes de gestió de documents digitals

[Girona] : Associació d'Arxivers de Catalunya, 2012. 132 p. Textos 9

Principis i requeriments funcionals per a documents en entorns d'oficina digital : Modul 3: Directrius i requeriments funcionals per a documents en sistemes de negoci

[Girona] : Associació d'Arxivers de Catalunya, 2012. 142 p. Textos 10

Temps de crisis: Ruptures i perspectives : Annals : XXVIII Universitat d'Estiu d'Andorra

Andorra : Govern d'Andorra - Universitat d'Estiu, 2012. 253 p.

"Tota una vida vetllant per Andorra" : Coex: conservació i explotació de carreteres: 50 aniversari

Andorra : Govern d'Andorra - COEX, 2012. (Enregistrament de vídeo). ■

Què estem preparant

L'ARXIU D'ETNOGRAFIA

A l'Arxiu d'Etnografia estem treballant en la gestació d'un arxiu de la memòria i la diversitat, un recurs en línia que vol esdevenir un espai de documentació etnogràfica en format audiovisual sobre les formes de vida passades i presents amb l'objectiu de salvaguardar les expressions materials i immaterials de la cultura i la identitat del país.

Actualment dos projectes vehiculen el treball que desenvolupem a l'Arxiu d'Etnografia: la recuperació de la memòria sobre Ràdio Andorra i la documentació sobre les formes de vida al voltant de les explotacions agroramaderes. Aquest segon

projecte es realitza en col·laboració amb el Departament d'Agricultura amb la voluntat de documentar les pràctiques, els sabers, les percepcions, la transmissió del coneixement entre els ramaders més grans i els més joves, com a qüestions clau per entendre les estratègies adaptatives de les cases pairals i les explotacions, així com conèixer el sentiment identitari d'un col·lectiu que ha esdevingut minoritari en l'entramat social i que viu un procés de canvi i de modernització.

Finalment, a l'Arxiu d'Etnografia treballlem en la continuïtat de la col·lecció Monografies en edició digital i preparem una primera publicació sobre les festes d'interès cultural. ■

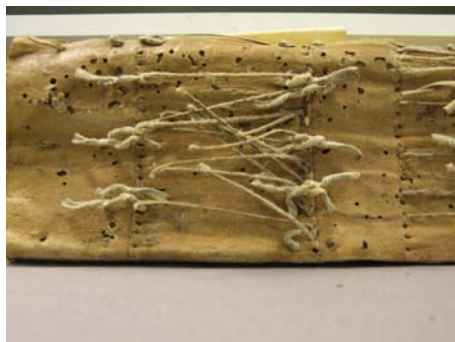
A destacar

RESTAURACIÓ DEL LLIBRE NÚM. 1 DE COMPTES DE L'ARXIU SET CLAUS, SEGLE XVII

El Servei de Conservació i Restauració de l'ANA ha portat a terme la restauració d'un llibre de comptes de l'Arxiu Set Claus.

En aquest cas es tracta d'un llibre de gran format que presentava un deteriorament important concentrat a la coberta i als primers i últims quadernets pels efectes negatius d'una mala manipulació en el moment en què el llibre encara era funcional. Aquest estat s'ha vist agreujat pels canvis de temperatura i humitat, la pols, la brutícia general i un debilitament

molt evident del relligat causat per una plaga de corcs. Per tant, la seguretat del llibre pel que fa a la conservació era delicada.

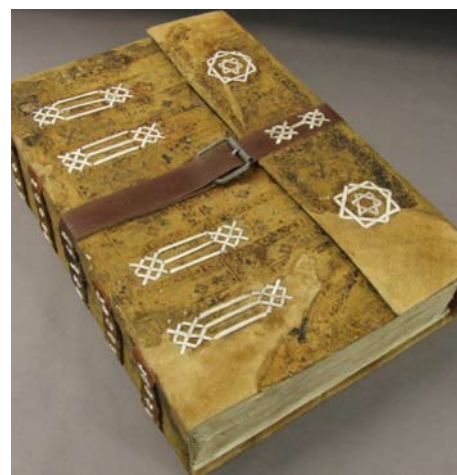

Davant d'aquest deteriorament important, es va fer necessari desmuntar el llibre per poder-ne tractar totes les parts per separat, i documentar fidelment l'estructura original per tornar posteriorment a enquadrar-lo respectant al màxim les tècniques i els materials de l'època. Totes les peces que componien el relligat, tant les guardes de pergamí com els protectors del lloc, de cartró i pell com també el mateix cosit amb nervis simples, han estat substituïts i reproduïts de nou fidelment.

A aquesta peça li mancava el primer quadern que posteriorment va ser trobat en un dels dipòsits del departament del Patrimoni Cultural situat a Aixovall. Cosa que ens va donar l'oportunitat de poder-lo relligar amb la resta de quaderns i poder així completar la peça.

Un cop es van recuperar totes les zones perdudes de l'enquadració s'hi va poder apreciar clarament indicis de restes de decoracions en llaceries que posteriorment s'han recuperat seguint les múltiples

evidències de les incisions que es podien reconèixer en la mateixa pell de la peça.

Les principals pautes d'intervenció han estat: desmuntatge i neteja superficial,

hidratació; reintegració dels primers i els últims quadernets amb polpa de paper, allisat i consolidació del cos del llibre; cosit i reenquadernació, i realització de l'estoig de conservació a mida. ■

Col·laboracions

Ma José Espinosa, arxivera del Consell General

El meu professor d'història moderna a la facultat ens va oferir la possibilitat de conèixer alguns dels arxius que es troben a Barcelona, com ara el de la Corona d'Aragó, els notariais, el de la Ciutat... Aquest fou el meu primer contacte amb el món dels arxius.

400-FGP

Sala del Consell, 1902-1930

Per a una llicenciada en història els arxius han estat una sortida professional tradicional i un recurs fonamental.

Així doncs, progressivament em vaig anar endinsant en cursos de gestió d'arxius, d'especialització en documentació..., en el que acabaria sent la meua professió.

Mentre vaig estar treballant a l'Arxiu Històric d'Escaldes-Engordany vaig col·laborar en la reorganització del seu fons, en la creació d'una base de dades per a la seva gestió i la catalogació. També fou en aquest període que l'Arxiu d'Escaldes-Engordany es traslladà de casa comuna a la seva actual ubicació, a la Casa Jaume de Roca, al carrer d'Engordany.

La informació, com es genera, com n'assegurem la conservació, com l'organitzem per fer-la més accessible... Treballar amb la informació, des del moment que es genera fins que entra als arxius, és una feina apassionant!

Ara fa uns anys vaig començar a treballar a l'arxiu del Consell General. La documentació més antiga va ser transferida a l'Arxiu Nacional, així que treballem amb fons molt contemporanis, de la segona meitat del segle XX, quan Andorra es va definir com un estat modern i el Consell es va configurar com a seu del poder legislatiu.

El procediment parlamentari està fortament establert en el Reglament del Consell, per tant a l'Arxiu treballem en aspectes clau com la gestió de la informació i de la documentació per millorar dia a dia. ■

arxiu@nd

**BUTLLETÍ
DE L'ARXIU NACIONAL
D'ANDORRA
Ministeri de Cultura**

Edifici Prada Casadet
c. Prada Casadet, 8-12
AD500 - Andorra la Vella
(Principat d'Andorra)

Telèfons:
Centralita: 802 288
Fons audiovisuals: 802 285
Fons històrics: 802 286
Atenció a l'usuari: 802 287
Direcció: 802 289

e-mail: ana.gov@andorra.ad
web: www.arxius.ad

Horari d'atenció al públic:
de dilluns a divendres:
de 8.30 h a 14.30 h
dissabtes:
de 9 h a 13 h

Disseny:
Imatge Institucional
Govern d'Andorra

Consell de redacció:
Esther Carrillo
Virgínia Castillo
Eva Ramírez

Dipòsit Legal: AND.485-2005

No es permet la reproducció total o parcial del butlletí digital.